

Průvodka

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Filozofie, předmět a členění; základní filozofické pojmy
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_10_06
Pořadí DUMu v sadě	06
Vedoucí skupiny/sady	Jan Hrazdira
Datum vytvoření	06. 03. 2013
Jméno autora	Jan Hrazdira
E-mail autora	hrazdira@gymjev.cz
Ročník studia	4.
Předmět nebo tematická oblast	Základy společenských věd – filozofie
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Prezentováno na interaktivní tabuli s využitím psaného textu a doplňkových obrázků, které přiblíží problematiku v tematické oblasti Filozofie, náboženství a etika. Inovace: materiál lze využít i v rámci mezipředmětových vztahů (dějiny civilizací–dějepis); materiál využívá ICT technologií (interaktivní tabule) a mediální techniky – dataprojektoru.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

reg. č.: CZ.1.07/1.5.00/34.0802

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

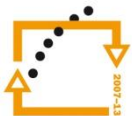
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Filozofie

- Filozofii lze vymezit jako oblast tázání se po základních otázkách člověka.
- Věnuje se otázkám bytí, vědění a poznání, etiky, smyslu lidského života, budoucnosti lidstva, atd.
- Vznikla z údivu člověka nad světem, ve snaze jej pochopit a zároveň překonat náboženský mýtus.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Filozofie

- V minulosti byla synonymem pro vědu – je nazývána jako matka věd, protože všechny ostatní vědy se z ní vyčlenily.
- Slovo filozofie pochází z řeckých slov *filein* – láska a *sofia* – moudrost. V překladu tedy láska k moudrosti.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Členění filozofie

Filozofii lze členit z několika hledisek:

- Obsahového
- Geografického
- Podle Aristotela

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Členění z hlediska obsahu

- Ontologie – nauka o bytí
- Gnoseologie – nauka o poznání
- Etika – nauka o mravnosti a morálce
- Logika – nauka o myšlení
- Antropologie – zabývá se smyslem lidského života

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Ontologie

- Zabývá se bytím (existencí).
- Pátrá po původu bytí.
- Snaží se odhalit pravou podstatu bytí.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Gnoseologie

- Zabývá se poznáním.
- Klade si otázku, jak poznáváme a zda je poznání člověka neomezené a objektivní.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

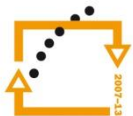
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Etika

- Zabývá se morálkou a mravností.
- Pátrá po podstatě dobra a zla.
- Snaží se stanovit etické hodnotové normy – pátrá po mravním ideálu.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

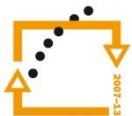
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Logika

- Zabývá se myšlením.
- Logika nám říká, jak máme myslet, ne co si máme myslet.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Antropologie

- Zabývá se smyslem lidského života v individuální a globální rovině.

Unknown, licence Public Domain, CC-PD Art <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spinoza.jpg>, licence PD, (cit. 2013-13-1)

Baruch Spinoza. Autor díla *Etika vyložená geometricky*, kde nastínil svoji etiku, ale i antropologii, tedy smysl života, který viděl mimo jiné i v odpovědnosti člověka za své činy.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Geografické členění

- Západní filozofie – je mladší, vznikla v Řecku a je základem evropské i americké filozofie.
- Zpravidla stojí mimo náboženské systémy.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Geografické členění

- Východní filozofie – je starší, vznikala např. v Indii nebo Číně.
- Je součástí náboženských systémů (např. hinduismus, buddhismus...).

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Aristotelovo členění

- Aristoteles byl poslední polyhistor – tzn. že ovládal veškeré tehdejší vědění.
- Rozdělil filozofii do dvou oblastí:
 - - *praktická filozofie* – politika a etika
 - - *teoretická filozofie* – matematika a logika

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

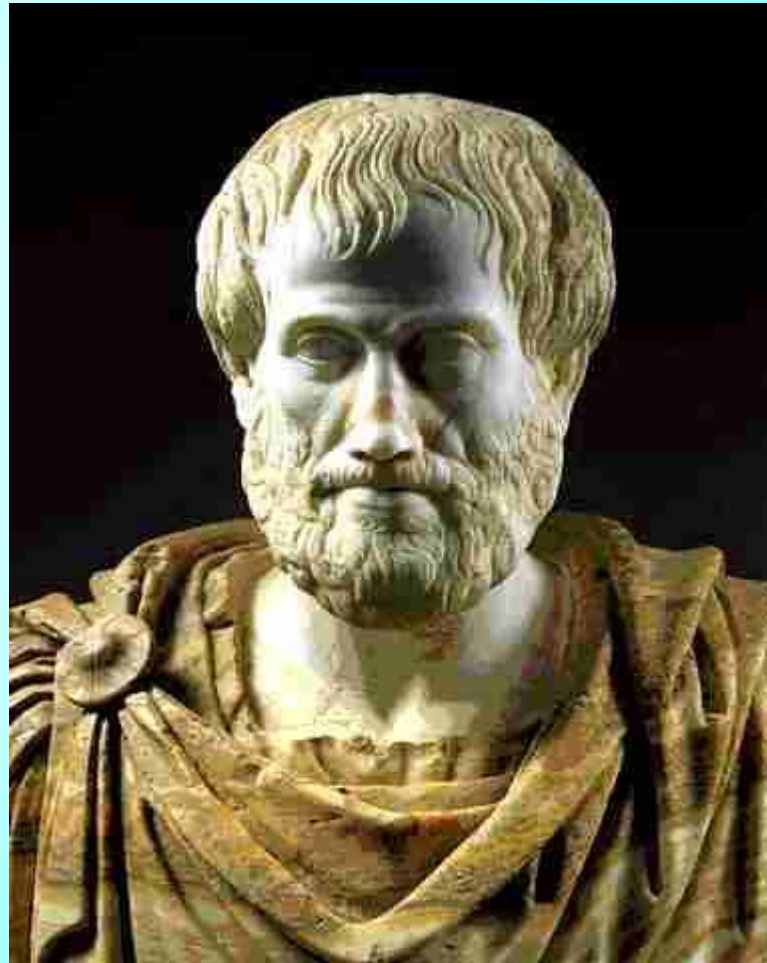

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

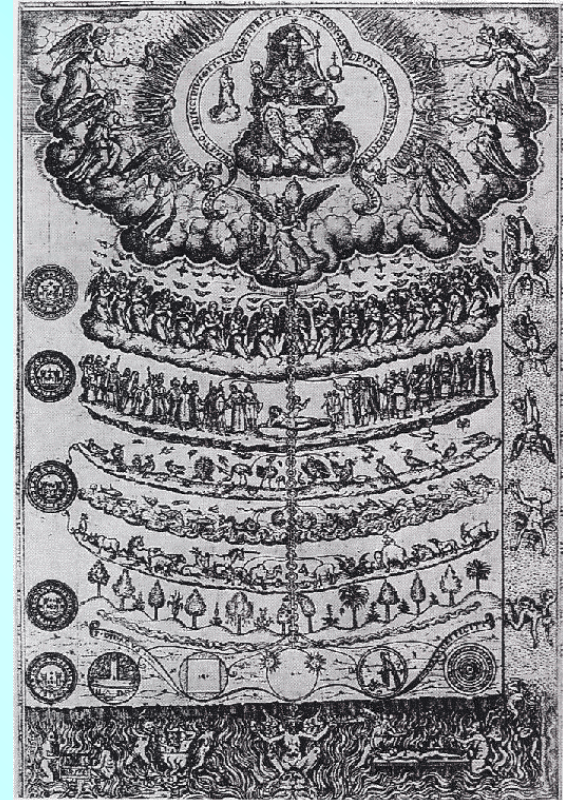

Odabade90, licence Creative Commons, BY-SA
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aristote33.jpg>, licence CC, (cit. 13. 01. 2013)

Aristotelova busta

Základní filozofické pojmy

- Bytí
- Poznání
- Čas
- Prostor
- Skutečnost
- Pohyb

Diego Valades, licence Public Domain, CC-PD Art
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Great_Chain_of_Being_2.png, licence PD, (cit. 2013-13-1)

Vyobrazení řetězce bytí

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Bytí

- Bytí je základní vlastností jsoucna skrze niž je jsoucnem.
- Bytí je tedy zdrojem jsoucna – existence. Je jeho původem. Je tím, co umožňuje existenci.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Možné zdroje jsoucna - existence

- Bůh
- Hmota
- Duchovní síla/princip
- Mimozemská civilizace
- Velký třesk
- Evoluce

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Filozofické pojetí bytí

- Materialismus – zdrojem bytí (existence) je nějaká pralátka (např. voda).
- Idealismus – původem bytí je duchovní síla nebo princip, na kterém je závislá hmota.
 - - objektivní – Platón
 - - subjektivní - Berkeley

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Poznání

- Poznání je způsob, kterým poznáváme, a je to také výsledek procesu poznání. Existují tři základní formy poznání.
- Sensualismus – smyslové poznání
- Empirismus – poznání zkušenostní
- Racionalismus – poznání rozumové

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

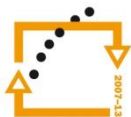
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Čas

- Čas je kontinuum plynoucí z minulosti přes přítomnost do budoucnosti.
- Existují též filozofické i fyzikální teorie o relativitě času, mnohé z nich vnímají čas jako čtvrtý rozměr.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Prostor

Prostor je z filozofického hlediska
pojímán jako:

- Objektivní
- Subjektivní

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Objektivní pojetí prostoru

- Prostor je představa místa, do něhož vkládáme tělesa charakteristická svou rozprostraněností. Výskyt těles je dán tím, že někde a nějak zaujímají prostor, tj. že jsou umístěna v prostoru.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Subjektivní pojetí prostoru

- Prostor spolu s časem jsou jednou z podmínek naší vnější zkušenosti. Tělesa tedy můžeme pozorovat a poznávat pouze tehdy, jestliže jsou umístěna v určitém prostoru v určitý čas.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Skutečnost

Skutečnost je totožná s realitou. To, co je, co existuje a co podléhá naší zkušenosti, tak nazýváme skutečností. Opakem skutečnosti je fantazie.

Pohyb

Pohyb je změna daného místa v čase.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje

Kolektiv autorů. *Odmaturuj ze společenských věd*. Brno: Didaktis, 2004. ISBN 80-86285-68-5

Störig, H. J. *Malé dějiny filozofie*. 7. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000. ISBN 80-7192-500-2

Unknown, licence Public Domain, CC-PD Art <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spinoza.jpg>, licence PD, (cit. 2013-13-1)

Odabade90, licence Creative Commons, BY-SA

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aristote33.jpg>, licence CC, (cit. 2013-13-1)

Diego Valades, licence Public Domain, CC-PD Art

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Great_Chain_of_Being_2.png, licence PD, (cit. 2013-13-1)

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu. Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ